Introductory Statistics Using SPSS 2nd Edition, (Ebook PDF) pdf download

Second Edition

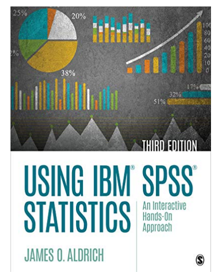
Introductory STATISTICS Using SPSS



HERSCHEL KNAPP

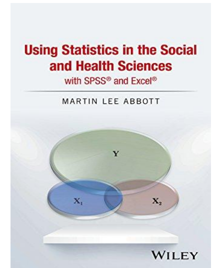


Using IBM SPSS Statistics: An Interactive Hands On Approach 3rd Edition, (Ebook PDF)



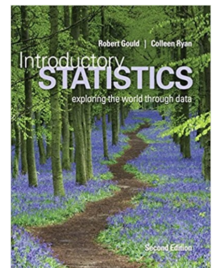
https://ebookmass.com/product/using-ibm-spss-statistics-an-interactive-hands-on-approach-3rd-edition-ebook-pdf/

Using Statistics in the Social and Health Sciences with SPSS Excel 1st…



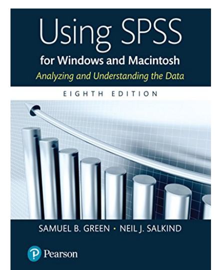
https://ebookmass.com/product/using-statistics-in-the-social-and-health-sciences-with-spss-excel-1st/

(eTextbook PDF) for Introductory Statistics Exploring the World Through Data 2nd



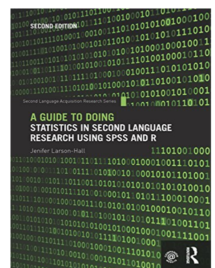
https://ebookmass.com/product/etextbook-pdf-for-introductory-statistics-exploring-the-world-through-data-2nd/

Using SPSS for Windows and Macintosh 8th Edition, (Ebook PDF)



https://ebookmass.com/product/using-spss-for-windows-and-macintosh-8th-edition-ebook-pdf/

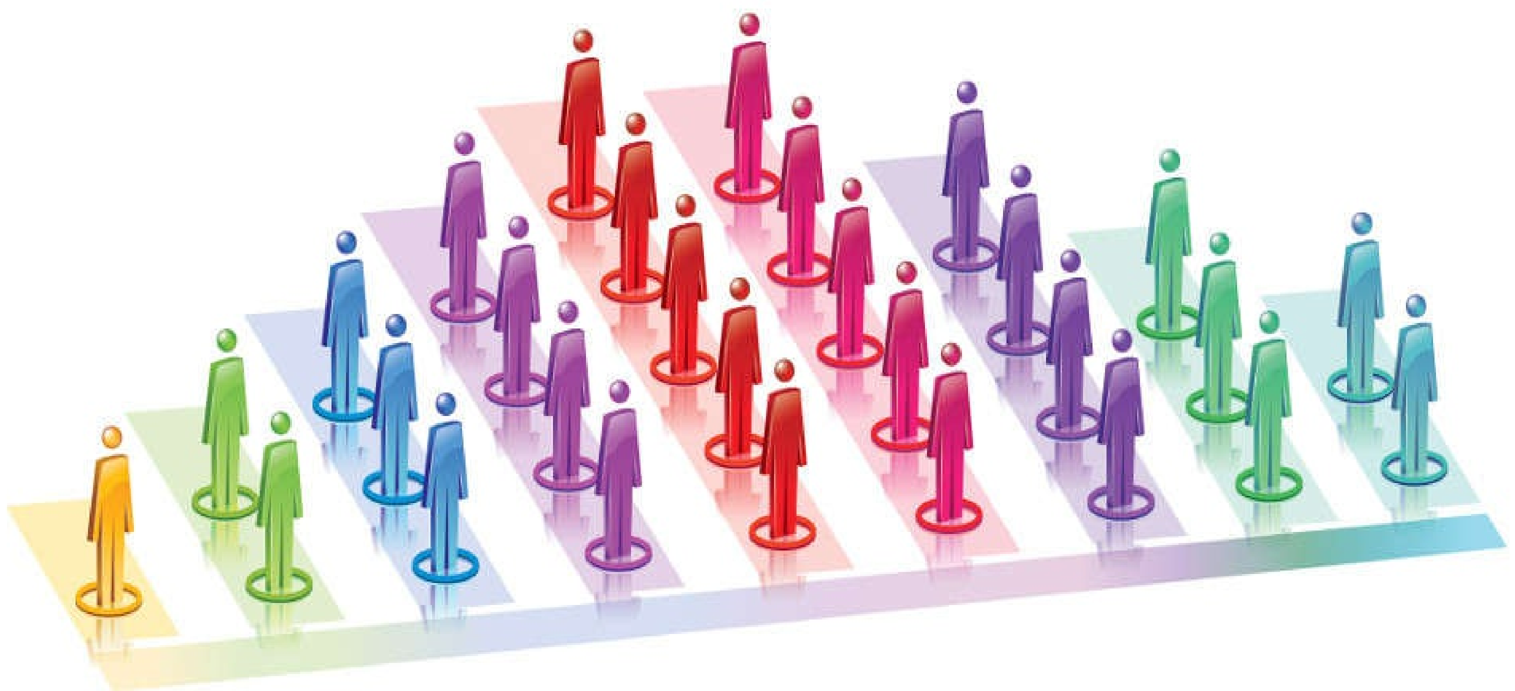
A Guide to Doing Statistics in Second Language Research Using SPSS and R (Second Language Acquisition Research Series) – Ebook PDF Version



https://ebookmass.com/product/a-guide-to-doing-statistics-in-second-language-research-using-spss-and-r-second-language-acquisition-research-series-ebook-pdf-version/

Second Edition

Introductory STATISTICS Using SPSS



HERSCHEL KNAPP



Detailed Contents

Preface

Somewhere, something incredible is waiting to be known.

—Carl Sagan

Downloadable Digital Learning Resources



Download (and unzip) the digital learning resources for this book from the website study.sagepub.com/knappstats2e. This website contains tutorial videos, prepared data sets, and the solutions to all of the odd-numbered exercises. These resources will be discussed in further detail toward the end of the Preface.

Overview of the Book



This book covers the statistical functions most frequently used in scientific publications. This should not be considered a complete compendium of useful statistics, however. In other technological fields that you are likely already familiar with (e.g., word processing, spreadsheet calculations, presentation software), you have probably discovered that the “90/10 rule” applies: You can get 90% of your work done using only 10% of the functions available. For example, if you were to thoroughly explore each submenu of your word processor, you would likely discover more than 100 functions and options; however, in terms of actual productivity, 90% of the time, you are probably using only about 10% of them to get all of your work done (e.g., load, save, copy, delete, paste, font, tab, center, print, spell-check). Back to statistics: If you can master the statistical processes contained in this text, it is expected that this will arm you with what you need to effectively analyze the majority of your own data and confidently interpret the statistical publications of others.

This book is not about abstract statistical theory or the derivation or memorization of statistical formulas; rather, it is about *applied* statistics. This book is designed to provide you with practical answers to the following questions: (a) *What statistical test should I use for this kind of data?* (b) *How do I set up the data?* (c) *What parameters should I specify when ordering the test?* and (d) *How do I interpret the results?*

In terms of performing the actual statistical calculations, we will be using IBM® SPSS® *Statistics, an efficient statistical processing software package. This facilitates speed and accuracy when it comes to producing quality statistical results in the form of tables and graphs, but SPSS is not an automatic program. In the same way that your word processor does not write your papers for you, SPSS does not know what you want done with your data until you tell it. Fortunately, those instructions are issued through clear menus. Your job will be to learn what statistical procedure suits which circumstance, to configure the data properly, to order the appropriate tests, and to mindfully interpret the output reports.

The 10 chapters are grouped into three parts:

Part I: Statistical Principles

This set of chapters provides the basis for working in statistics.

Chapter 1: **Research Principles** focuses on foundational statistical concepts, delineating what statistics are, what they do, and what they do not do.

Chapter 2: **Sampling** identifies the rationale and methods for gathering a relatively small bundle of data to better comprehend a larger population or a specialized subpopulation.

Chapter 3: **Working in SPSS** orients you to the SPSS (also known as PASW, or Predictive Analytics Software) environment, so that you can competently load existing data sets or configure it to contain a new data set.

Part II: Statistical Processes

These chapters contain the actual statistical procedures used to analyze data.

Chapter 4: **Descriptive Statistics** provides guidance on comprehending the values contained in continuous and categorical variables.

Chapter 5: ***t* Test and Mann-Whitney *U* Test:** The ***t* test** is used in two-group designs (e.g., treatment vs. control) to detect if one group significantly outperformed the other. In the event that the data are not fully suitable to run a *t* test, the **Mann-Whitney *U* test** provides an alternative.

Chapter 6: **ANOVA and Kruskal-Wallis Test: Analysis of Variance (ANOVA)** is similar to the *t* test, but it is capable of processing more than two groups. In the event that the data are not fully suitable to run an ANOVA, the **Kruskal-Wallis test** provides an alternative.

Chapter 7: **Paired *t* Test and Wilcoxon Test:** The **paired *t* test** is generally used to gather data on a variable before and after an intervention to determine if performance on the posttest is significantly better than that on the pretest. In the event that the data are not fully suitable to run a paired *t* test, the **Wilcoxon test** provides an alternative.

Chapter 8: **Correlation and Regression—Pearson and Spearman** uses the **Pearson** statistic to assess the relationship between two continuous variables. In the event that the data are not fully suitable to run a Pearson analysis, the **Spearman** test provides an alternative. The Spearman statistic can also be used to assess the relationship between two ordered lists.

Chapter 9: **Chi-Square** assesses the relationship between categorical variables.

Part III: Data Handling

This chapter demonstrates supplemental techniques in SPSS to enhance your capabilities, versatility, and data processing efficiency.

> Chapter 10: **Supplemental SPSS Operations** explains how to generate random numbers, sort and select cases, recode variables, import non-SPSS data, and practice appropriate data storage protocols.

After you have completed Chapters 4 through 9, the following table will help you navigate this book to efficiently select the statistical test(s) best suited to your (data) situation. For now, it is advised that you skip this table, as it contains statistical terminology that will be covered thoroughly in the chapters that follow.

Overview of Statistical Functions

Chapter	Statistics	When to Use	Results
4	Descriptive statistics	Any continuous or categorical variable	Generates a summary of a variable using figures and graphs
5	*t* test and Mann-Whitney *U* test	Two groups with continuous variables	Indicates if there is a statistically significant difference between the two groups ($G_1 : G_2$)
6	ANOVA and Kruskal-Wallis test	Similar to the *t* test, except that these tests can process three or more groups	Similar to the *t* test, except all pairs of groups are compared ($G_1 : G_2$, $G_1 : G_3$, $G_2 : G_3$)
7	Paired *t* test and Wilcoxon test	Compares pretest with posttest (continuous variables within one group)	Indicates if there is a statistically significant difference between the pretest and posttest (Pre : Post)
8	Correlation and regression: Pearson and Spearman	Two continuous variables for each subject/record or two ranked lists	Indicates the strength and direction of the relationship between two variables
9	Chi-square	Two categorical variables	Indicates if there is a statistically significant difference between two categories

Parametric Versus Nonparametric (Pronounced *pair-uh-metric*)

In the prior table ("Overview of Statistical Functions"), you may have noticed that Chapters 5 through 8 each contain two statistical tests.

Chapter	Parametric	Nonparametric
5. *t* Test and Mann-Whitney *U* Test	*t* test	Mann-Whitney *U* test
6. ANOVA and Kruskal-Wallis Test	ANOVA	Kruskal-Wallis test
7. Paired *t* Test and Wilcoxon Test	Paired *t* test	Wilcoxon test
8. Regression and Correlation—Pearson and Spearman	Pearson regression	Spearman correlation

The first (*parametric*) statistical test is used when the data are *normally distributed*, meaning that the variable(s) being processed contain *some* very low values and *some* very high values, but *most* of the data land somewhere in the middle—in most instances, data are arranged in this fashion. In cases where one or more of the variables involved are not normally distributed, or other pretest criteria are not met, the second (*nonparametric*) statistic test is the better choice.

The procedure for determining if a variable contains data that are normally distributed is covered thoroughly in Chapter 4 ("Descriptive Statistics").

Layered Learning



This book is arranged in a progressive fashion, with each concept building on the previous material. As discussed, Chapters 5, 6, 7, and 8 contain two statistics each: The first (parametric) statistic is explained and demonstrated thoroughly, followed by the second (nonparametric) version of the statistic, so that after comprehending the first statistic, the second is only a short step forward; it should not feel like a double workload.

Additionally, Chapter 5 provides the conceptual basis for Chapter 6. Specifically, Chapter 5 ("*t* Test and Mann-Whitney *U* Test") shows how to process a two-group design (e.g., Treatment : Control) to determine if one group outperformed the other. Chapter 6 builds on that concept, but instead of comparing just two groups with each other (e.g., Treatment : Control), the ANOVA and the Kruskal-Wallis tests can compare three or more groups with each other (e.g., $Treatment_1$: $Treatment_2$: Control) to determine which group(s) outperformed which. Essentially, this is just one step up from what you will already understand from having mastered the *t* test and Mann-Whitney *U* test in Chapter 5, so the learning curve is not as steep.

The point is, you will not be starting from square one as you enter Chapter 6; you will see that you are already more than halfway there to understanding the new statistics, based on your comprehension of the prior chapter. This form of *layered learning* is akin to simply adding one more layer to an already existing cake, hence the layer cake icon.

Downloadable Learning Resources

The exercises in Chapter 3 ("Working in SPSS") include the data definitions (codebooks) and corresponding concise data sets printed in the text for manual entry; this will enable you to learn how to set up SPSS from the ground up. This is an essential skill for conducting original research.

Chapters 4 through 10 teach each statistical process using an appropriate example and a corresponding data set. The practice exercises at the end of these chapters provide you with the opportunity to master each statistical process by analyzing actual data sets. For convenience and accuracy, these prepared SPSS data sets are available for download.

The website for this book is **study.sagepub.com/knappstats2e**, which contains the fully developed solutions to all of the odd-numbered exercises so that you can self-check the quality of your learning, along with the following resources.



Videos



The (.mp4) videos provide an overview of each statistical process, along with directions for processing the pretest checklist criteria, ordering the statistical test, and interpreting the results.

Data Set



The downloadable files also contains prepared data sets for each example and exercise to facilitate prompt and accurate processing.

The examples and exercises in this text were processed using Version 18 of the software and should be compatible with most other versions.

Exploring the Variety of Random Documents with Different Content

Lapsiraukka… tokko hän ymmärsi, mitä tuossa lupasi? Eihän se mikään helppo asia ollut, rakastaa Augustinea!

— Jacques, alkoi Geneviève jälleen, tiedättekö, mitä Céline viimeisiksi sanoiksensa lausui? Sanokaa Jacquesille, että itsekkäisyys on elämän ainoa todellinen rumuus? Tuohon rumuuteen emmehän ainakaan me tahdo suostua.

— No, siltäpä olisinki itsekäs hylkiö, jos ottaisin teidän uhrinne vastaan.

Silloin Geneviève vuoroansa nousi ja, seisoen Jacquesin edessä, hän sanoi:

— Te tahdotte siis pakottaa minun sanomaan, että minä rakastan teitä?… No, Jacques, ymmärrättekö nyt vihdoinkin?

Kun Geneviève oli lausunut nuo sanat, rupesi Jacquesia niin väkevästi värisyttämään, että hänen täytyi käydä käsin tuolin nojaan kiinni, pysyäksensä pystyssä; hänestä tuntui, ikäänkuin väkevä aalto olisi vienyt hänet muassansa ja heittänyt aavalle merelle. Mutta kuitenkaan hän ei vielä ollut voitettu, vaan katsoa tuijotti Genevièveä miltei hämmästyksellä.

Tämä vaati häntä istumaan ja istui itse vastapäätä häntä.

— Kuunnelkaa te nyt vuoroanne minua, sanoi hän. En enää huoli kertoa, mitä jo äsken teille lausuin. Minä uskon, että olisin teihin rakastunut, jos missä tahansa olisin teidät nähnyt, vaikkapa vielä olisitte ollut noita joutilaita miehiä, joita joskus olen sattunut maailmassa näkemään, ja jotka ovat minulle niin vastenmielisiltä tuntuneet. Heti kun teidät näin, minusta tuntui, ikäänkuin pienestä

pitäin olisin teitä rakastanut, ja teidän kuvanne sydämmessäni säilyttänyt, tuntuipa minusta, ikäänkuin teillä olisi ollut oikeus minuun. Te olette mies, samoin kuin isännekin oli. Te olette yksi niistä, joidenka elämä on työllästä, joilla on paljon huolta ja vähän iloa. Minun sydämeni on aina ollut heidän kanssansa; olen aina tuntenut, että sittenkin kuulun heihin, mutta ymmärtäkää asia oikein: jos en ruvennutkaan noista syistä teitä rakastamaan, niin te kuitenkin niiden kautta olette minulle vielä rakkaampi, eikä se siis voi minulle uhraukselta tuntua.

— Te olette niin nuori, ette tiedä, mitä teette.

— Kun on elänyt tämmöisen vuoden, kuin tämä viimeinen on ollut, niin ihminen ei enää ole nuori. Käyköön kuinka tahansa, ja jos te ette huolikkaan minusta, niin minä kuitenkin aion elää niiden parissa, jotka kärsivät puutetta… Rakkaudesta Jumalaan menee moni nainen luostariin, enkö minäkin siis voisi uhrata hänelle elämääni!… Kuitenkin minä mielelläni olisin onnellinen, koska en usko, että Jumala suotta määrää meitä kärsimään.

Ja hän hymyili Jacquesille niin suloisesti, ettei tämä enää voinut vastustaa.

— Geneviève, Geneviève… minun kevätruusuni… minun armaani… hellästi rakastettuni…

Rouva de Préal ei ollut oikein terve ja pysyi sen vuoksi huoneessansa. Hän ihmetteli hiukan, ettei jo saanut tytärtänsä nähdä, koska Felicie oli sanonut hänen jo tulleen sekä kertonut Célinen kuolemasta, kuitenkaan mitään muuta mainitsematta.

— Vai on hän nyt vihdoin kuollut, tuo tyttöraukka, sanoi rouva de Préal, kun Geneviève astui sisään. Olihan kuolema onneksi hänelle itselleen sekä hänen omaisillensa. Enkä minäkään sitä pahaksu, koska sinulla ei nyt enää ole syytä mennä tuohon paikkaan, missä sinun piti olla semmoisessa seurassa, joka ei ensinkään ollut sinulle soveliasta. Saatat olla tyytyväinen itseesi, ettäs olet ollut hyvä hänelle ja sulostuttanut hänen viimeisiä elonpäiviänsä; onhan se todistuksena, että sinulla on halu tehdä hyvää. Céline oli kyllä viehättävä ja ansaitsi kaikkea hyvää, mitä hänelle osoitettiin; mutta hänen omaisensa eivät ole hänen vertaisiansa, ja sentähden toivon, että sinä keskeytät kaiken yhteyden tuommoisten ihmisten kanssa.

— Céline oli minun ystäväni, ja minä lupasin hänelle osoittaa ystävällisyyttä hänen isäänsä kohtaan.

— Sopiihan meidän lähettää Felicie katsomaan, tarvitseeko hän jotain, mutta sinä et enää saa sinne palata. Sinulla on niin omituinen tapa puhua, lapseni. Olet ollut tuon tyttöparan ystävänä, vaan eihän hän saattanut sinulle ystävänä olla.

Geneviève ei huolinut pitkittää tuota hienoa aate-selitystä, vaan tuli äitinsä viereen istumaan ja sanoi:

— Äiti, joko te olette kylliksi terve, voidaksenne tulla hetkeksi pieneen saliin? Herra Jacques Marceau on siellä.

— Herra Jacques Marceau, kuka hän on?... kysyi rouva de Préal, jolle tämä nimi kyllä paljon puhui, mutta joka ehdottomasti koetti olla sitä muistamatta.

— Hän on se, joka teitä ennen otti minut kasvattaaksensa, äiti, minun isoveljeni, jota niin paljon rakastin... Minä näin hänet

Roncevalissa, senhän te tiedätte, koska minä sen teille sanoin… Mutta vasta illalla ennen sieltä lähtöänsä, hän vasta ilmoitti, kuka hän oli.

— Sekin oli kyllä hävyttömästi tehty… Missä sinä sittemmin olet häntä nähnyt?

— Célinen luona, äiti.

— No, Jumala varjelkoon!… Ja minä joka itse laskin sinut sinne menemään!… Kuinkahan olinkaan noin sokea?… Enkö sinulle sanonut, että siellä tulisit tapaamaan ihmisiä, joiden kanssa sinulla ei sovi olla mitään tekemistä. Ja mitä tuo Jacques Marceau minulta tahtonee? Rahaa epäilemättä.

Tämä solvaus jäi kuulematta, tai ainakaan Geneviève ei ottanut sitä korviinsa, vaan alkoi jälleen vakavammalla äänellä:

— Äiti, minä esittäisin häntä sulhasenani… ainakin silloin, kun olemme saaneet teidän suostumuksenne.

— Tyttö on menettänyt järkensä, hän on tottamar hullu… huusi rouva de Préal, niin pian kuin sai puhutuksi.

Ja hän soitti rajusti.

— Mene sanomaan tuolle miehelle, joka on pienessä salissa, että minä en tahdo ottaa häntä vastaan, ja laske hänet heti paikalla menemään… Taikka jää tänne, minä menen itse.

Mutta hämmästyksestä ja kiukusta, ehkä myöskin heikkoudesta taudin jälkeen häntä alkoi niin kovasti värisyttää, että hänen jälleen täytyi käydä istumaan ja sallia Felicien mennä.

Tämäpä tiesi, miten oli menetteleminen, ja laskiessaan Jacquesia ulos, hän sanoi sukkelaan:

— Antakaa minulle asunto-osoitteenne ja sanokaa, missä saan teitä kohdata, jos minulla olisi jotain teille ilmoitettavaa.

Rouva de Préal pysyi liikkumattomana eikä lausunut sanaakaan, kunnes kuuli oven Jacquesin perästä suljettavan. Sitte hän kääntyi Genevièveen:

— Luulen maar, että tämän kauhean talven tapaukset ovat tehnet sinut kipeäksi, sanoi hän jääkylmästi. Niin pian kuin tämän puuskauksen perästä rupean tästä jaksamaan, niin me ehkä jo ylihuomenna lähdemme maalle. Sitä ennen sinä et saa mennä ulos.

— Äiti, sanoi Geneviève lempeästi, minä olen pahoillani, että olen saattanut teille murhetta, mutta kuitenkin tahdon antaa teille tiedoksi, että pidän itseäni Jacques Marceau'n kihlattuna morsiamena ja etten koskaan mene kenellekään muulle vaimoksi.

— Saadaanhan nähdä, sanoi rouva de Préal kiivaasti.

Muutaman päivän perästä he lähtivät Parisista, vähää ennen kun tuo kauhea taistelu toukokuussa alkoi.

Mahdotonta on sanoa, mitä Geneviève kärsi tuolla hirmuisella viikolla, vaikka hän ei tarvinnutkaan nähdä noita turmiollisia tulipaloja eikä kauheaa verenvuodatusta. Päivällä hän koki itseänsä hillitä ja oli tyynen näköinen, mutta koko yöt hän itki, niin että sydämmensä oli tuskasta pakahtumaisillaan.

Voi tuota kansaa, jota hän niin suuresti rakasti… voi noita rikoksellisia ja harhaan joutuneita, noita sodan uhreja… Kuinka he

tuossa hirmuisessa veren kuohussa taisivat toinen toistansa tunteakaan… Rakastaa heitä kaikkia… rukoilla heidän kaikkien puolesta… antaa sydämensä sääliväisyydestä sulata… muuta hän ei voinut tehdä näin kaukana maalla, jossa hän itse eli tuskaa tuottavassa hiljaisuudessa ja turvallisuudessa. Ja mitähän Jacques mahtoi tehdä? Mihinkä hän on joutununna?

Tämä tietämättömyyden tuska eneni enenemistänsä ja kävi päivä päivältä sietämättömämmäksi.

Ensimäisenä päivänä kesäkuuta Felicie sai luvan lähteä Parisiin, saadakseen tietoja äidistään, joka oli sinne jäänyt.

Kun hän seuraavana päivänä palasi, loistivat hänen kasvonsa ilosta, ja hän haki heti tilaisuutta puhutellaksensa Genevièveä kahden kesken.

— Hän elää… minä näin hänen… hän on terve, mutta ei sano voivansa milloinkaan unhottaa noita kauheita tapauksia, joidenka muisto tulee häntä ikäpäivänsä vaivaamaan.

Geneviève syleili Felicietä innnostuksella.

— Kuinka sinä olet hyvä, ja kuinka minä pidän sinusta! Mutta miksi et edeltäpäin minulle ilmoittanut, mitä aioit tehdä? Minulla, olisi ollut asiaa hänelle.

— Entä jos en olisikaan häntä löytänyt?

— Oi, Felicie, kuinka minä olen onnellinen! Minä aloin jo ymmärtää, että voisi murheestakin kuolla.

— Sitä paitsi minä ajoinkin teidän asianne, jatkoi Felicie hymyillen.

— Mitä hänelle sanoit?

— Minä kehotin häntä odottamaan ja toivomaan.

— Odottaa, toivoa, tahtoa, uskoa… sanoi Geneviève. Jumala on meidän puolellamme.

XXVIII.

Suvi kului ikävästi. Rouva de Préal, joka yhä oli kipeänä, liikkui tuskin huoneestansa eikä ollut muistavinansakaan, mitä ennen heidän maalle muuttoansa oli tapahtunut. Jacquesin nimeä ei milloinkaan mainittu, eikä hän ollenkaan puhunut menneen talven tapauksista.

Geneviève hoiti äitiänsä mitä hellimmällä huolella, mutta heidän keskinäinen välinsä oli tuskallista ja hankalata. Geneviève huomasi tuon tuostakin, kuinka hänen äitinsä tiedustellen häntä silmäili, ikäänkuin tutkiaksensa hänen sielunsa peräisimpää pohjukkaa.

Eräänä päivänä hän ei voinut olla kysymättä:

— Äiti, minkä vuoksi minua noin katsotte? Olen valmis vastaamaan, jos te mitä tahdotte tietää.

— Ei, vastasi rouva de Préal, älä mitään virka, en minä tahdo mitään tietää.

Rouva de Chabrand tuli Roncevaliin tavallisella ajalla. Häntä vaivasi jäsenten särky enemmän kuin milloinkaan ennen, ja hänen mielensä oli entistä vielä kärttyisempi, kiivastunut kun oli yleisten tapausten huonosta menestymisestä ja vielä enemmän omain hankkeittensa

tyhjäänraukeamisesta. Hän oli myös vihoissaan siitä, että rouva de Préal oli kipeä, ja salli vaan vastahakoisesti Genevièven hoitaa itseänsä, kiusaten tyttöparkaa moitteilla ja nuhtelemisella, jotka olivat neulan kärkeä terävämmät. Tarvittiin todellakin paljon kärsivällisyyttä sitä kaikkea kärsimään: mutta Genevièvellä oli sydämessä aarre kätkettynä, joka ehtymättä lempeyttä uhkui; hän rakasti ja tiesi olevansa rakastettu. Jos nykyinen aika olikin ikävää, niin hän toivoi tulevaisuutta, semmoisena kuin hän sen mielessään kuvaili, tulevaisuutta, joka ei suinkaan tarvitsisi olla kärsimystä ja itsensäkieltämistä vailla, sillä juuri ne olivat Genevièven mielestä tarpeellisia hänen onneensa. Hän kuvasi sitä niin onnelliseksi, tuota heidän elämistänsä kahdenkesken Jacquesin kanssa, vaikka se olisikin kurjaa, niinkuin Jacquesin oli tapana sanoa; mutta mitä siitä; riippuihan koko heidän onnensa toinen toisestansa! Geneviève kuvaili mielessään, kuinka he tulisivat jakamaan onnestaan noille ilottomille olennoille, jotka elivät heidän ympärillänsä, kuinka he aina olisivat alttiit auttamaan, lohduttamaan ja omastansa antamaan... Epäilemättä heillä ei olisi paljon kultaa eikä hopeata antaa, mutta hänelle muistui mieleen Savignyn lause: "Jos te tasaatte minulle leipäpalasenne, niin teette minut paremmaksi ihmiseksi."

Genevièven ijällä ihminen ei epäile tulevaisuutta eikä malttamattomasti pyydä unelmiensa toteuttamista jouduttaa. Kaukainenkin onni on jo riittävä, koska se kirkastuttaa synkimmänkin nykyisyyden. Vanhempana ihminen käy vaativaksi ja malttamattomaksi: hän rupeaa epäilemään ja levottomuus sekä jonkunmoinen käsittämätön ahdistus alkavat hänen sydäntänsä kalvaa. Tämä ahdistus oli Jacquesillekin tuttu. Siitä ihanasta hetkestä saakka, jona hän vähäsen oli ottanut onneansa vastaan, hän ei enää uskaltanut siihen luottaa.

Hänen elämänsä oli jälleen ruvennut kulkemaan entistä, yksijonoista juoksuansa; se, mikä oli tapahtunut tuon kauhean viikon edellä, tuntui hänelle oudolta ja taivaalliselta unelmalta, jota hän jonakuna myrskyisenä yönä luuli nähneensä, ja Célinenkin muisto kävi hänelle väliin epäselväksi. Lebau oli muuttanut pienestä asunnostaan, jossa hän niin kauan oli elänyt sekä ollut, ja hänellä oli nyt yksi huone samassa talosta, jossa rouva Gregoirekin asui. Hän oli suuresti vanhentunut ja tykkänään antautunut tuon lihavan vaimon haltuun, joka entistänsä enemmän itki ja kelvollisuuttansa kerskaeli.

Jacques aina väliin kävi Lebauta tervehtimässä, mutta rouva Gregoire kohteli häntä jäykästi; hän ei milloinkaan ollut rouvan mielisuosiota voittanut.

Hän tunsi itsensä kauhean yksinäiseksi. Tokko hän olisi itseänsä siksi tuntenut, jos olisi tietänyt, että Geneviève piti itseänsä hänen omanansa ja alinomaa häntä ajatteli.

Aika ei käynyt Genevièvelle pitkäksi. Aamusilla, ennenkuin rouva de Préal oli soittanut, opetteli hän Felicien avulla vaatteitten leikkaamista, ompelemista, pesemistä y.m.; ja koska kyökkipiika, joka tuota uutteruutta ihmetteli, näytti ymmärtäväiseltä, rupesi Geneviève hänen johdollansa opettelemaan ruoan-laitostakin.

— Mitäpä teidän, neiti Geneviève, joka olette hieno nainen, tarvitsee tuommoista tehdä? Sillä te vaan pilaatte käsiänne, muistutti häntä kyökkipiika.

— Anna minun tehdä, koska se minua huvittaa, vastasi Geneviève ja iski silmää Felicielle, joka salamyhkää hymyili, ja sitäpaitsi ei tiedäkään, mitä maailmassa vielä voi tapahtua.

— Siinä olette oikeassa; mutta eihän näytä aivan mahdolliselta, että teistä kyökkipiikaa tulisi. Antakaa minun nostaa pata… se on ylen raskas teille.

Mutta Geneviève nosti nauraen pataa, ikäänkuin hänellä ikäpäivinänsä ei olisi ollut muuta toimitettavana, ja Felicie sanoi ilkamoiden:

— Totta tosiaankin, neiti, voisittehan te milloin tahansa ruveta talouttanne itse hoitamaan, jos se vaan päähänne pistäisi.

— Minkä vuoksi Geneviève kyökissä oleskelee, ja mitä hänellä on ruokalaitosten kanssa tekemistä? kysyi rouva de Chabrand. Hän tulee sukuunsa, siitä saatte olla varma. Et sinä suinkaan liene tarkoittanut saada kasvattityttärestäsi kyökkipiikaa, mutta näyttääpä siltä, että luonto vetää.

— Antakaa hänen vaan koettaa, äiti, vastasi rouva de Préal. Eihän se naista vahingoita, vaikka kaikkea osaakin.

— Porvari-aatteita nuo tuommoiset, sanoi rouva de Chabrand ylenkatseella.

— Kuitenkaan eivät meidän isoäitimme, kun he hirmuhallituksen aikana myivät kasviksia, taikka maalasivat viuhkoja Lontoossa eli Amsterdamissa, luultavasti olisi paheksuneet, vaikka olisivat olleet taitavia ruoan-laitoksessakin.

— *Sinun* isoäitisi istuivat epäilemättä hirmuhallituksen aikana levossa ja rauhassa jonkun Saint-Denis-kadun varrella olevan kauppapuodin oven kynnyksellä sukkaa kutoen, eikä mikään heitä estänyt patojansa mielensä mukaan hoitamasta. Mitä *minun* isoäitiini

tulee, niin hänellä oli uskollinen palvelija, joka olisi antanut hakata itsensä vaikka kappaleiksi hänen edestänsä, eikä suinkaan olisi sallinut hänen li'ata kauniita käsiänsä. Sitä kerrottiin meidän seurapiirissämme muinaistarinana.

Meidän aikaan semmoista ei voisi tapahtua, vastasi rouva de Préal, ajatellen tuota epälukuista joukkoa kamari-neitsyjä, jotka rouva de Chabrandin palveluksessa olivat seuranneet toisiansa, ja joista ei yksikään olisi antanut hänen edestänsä hakata itseänsä kappaleiksi. Kuitenkin on myönnettävä, että he kaikki, rouva de Chabrandin kertomuksen mukaan, olivat oikeita ilkiöitä.

Tänä vuonna palattiin varhain Parisiin, sillä rouva de Préal, jonka terveys huononi huononemistaan, tahtoi tavata lääkäriänsä ja myöskin Genevièven suhteen kysyä neuvoa herra Bousquet'ilta. Hän ei vielä ollut puhunut yhdellekään ihmiselle koko asiasta, eikä ollut tahtonut kirjoittaa siitä neuvonantajallensa, koska muka sillä pelkäsi tekevänsä tämän kamalan jutun, joka väliin tuntui hänelle iljettävältä unelmalta, tärkeämmäksi, kuin se olikaan. Joskus häntä halutti sanoa tyttärelleen: "Lapseni, sanoppas, että minä olen nähnyt pahaa unta." Mutta silloin häntä pidätti Genevièven katse, joka noista hänen kauniista, totisista ja julkisuorista silmistänsä jo edeltäpäin selvästi hänelle vastasi:

— Ei mikään sen todellisempaa ole. Minä rakastan häntä ja olen hänen omansa.

Kun viisas herra Bousquet sai kuulla tuon uutisen, jonka hänen sukulaisensa jotensakin epäselvällä tavalla hänelle kertoi, hän vaan nosti olkapäitänsä.

— Onko mahdollista, että tuommoinen hullutus on voinut saattaa teitä kipeäksi!… Eihän se muuta ole kuin pienen tytön runollisia juonia…

— Minä puolestani luulen sen olevan todenperäsempää laatua, vastasi rouva de Préal, puoleksi rauhoitettuna, puoleksi hänen ivastaan suuttuneena.

— No, koetelkaapas häntä… Sanokaa, että hän saa tehdä, kuinka tahtoo, mutta että myötäjäisistä ja perinnöstä ei voi olla puhettakaan moiselle kiittämättömälle. Saadaanpa sitte nähdä, huoliiko tuo komea sulhanen sitten enää hänestä.

En tiedä, mitä tuo häneen vaikuttaisi, mutta Genevièven suhteen ainakin voin ta'ata, että se on hänelle aivan yhdentekevää. Hänen luontonsa on aina ollut haaveksiva.

— Niin, saadaan nähdä. Onhan sangen mukavaa olla haaveksivaisena, niin kauan kuin se ei mitään maksa; mutta kun oma voitto tulee kysymykseen, niin nuo suuritunteiset ihmiset osaavat laskea lukua yhtä hyvin kuin me muutkin. Mutta saadaanhan nähdä.

Kuitenkin kun rouva de Préal, päättäen noudattaa tätä viisasta neuvoa, ilmoitti Genevièvelle, ettei hän tulisi saamaan ainoatakaan sou'ta perinnöksi, jos menisi naimisiin Jacques Marceaulle, niin hänen tyyni käytöksensä selvään osoitti, että tämä keino ei mitään vaikuttaisi.

— Äiti, hän sanoi, en minä teidän suostumuksettanne mene naimisiin: mutta siitä voitte olla vakuutettuna, että emme

hetkeksikään viivyttäisi naimistanne, ellei kiitollisuus ja rakkaus teihin olisi kysymyksessä.

Sitte päätti herra Bousquet itse puhutella Genevièveä, vakuutettu kuin oli, että asia paremmin häneltä kuin rouva de Préalilta onnistuisi: sillä, arveli hän, eivät naiset taida järkevästi puhua eivätkä perusteita ja syitä taitavasti esitellä. Tässä keskustelussa, joka kesti kokonaisen tunnin, ja jossa herra Bousquet laski laajalleen kaiken kaunopuheliaisuutensa, jotta häntä itseäkin kummastutti, Genevièvellä ei ollut muuta neuvoa kuin kuunnella, ja hän olikin niin totisen näköinen, että puhuja jo rupesi parastakin toivomaan. Ilomielin hän siis päätti puheensa, sanoen:

— No, joko nyt vihdoin myönnyt, lapseni? Sinä siis ymmärrät, että se olisi hulluutta ja ihan vastoin sinun etujasi sekä häpeä kaikkein ihmisten silmissä, jos itseäsi sillä tavoin käyttäisit.

— Entä Jumalan silmissä? kysyi Geneviève tyynesti.

— Jumalan silmissä? toisti herra Bousquet hiukan ällistyneenä. En minä tässä ole Jumalan-sijaisena puhumassa; mutta kuitenkin tohdin vakuuttaa, ettei Jumala sitä hyväksyisi, jos sinä saattaisit hyväntekijäsi sydämen murheesta pakahtumaan.

— En ymmärrä, minkä vuoksi hänen sydämensä siitä pakahtuisi. Eihän hänen sydämensä tässä niin suuresti ole kysymyksessä, vaan pikemmin hänen ennakkoluulonsa sekä vanhat tavat. Mutta minä en aiokkaan mitään tehdä, ellen saa häneltä lupaa.

— Ja sitä et milloinkaan tule saamaan, et milloinkaan, niin kauan kuin hänessä vähänkin henkeä on… sen takaan. Eikä minulla enää ole muuta lisättävää kuin yksi ainoa asia, joka sinun on tärkeä tietää:

rouva de Préalin testamentti on hänen asian-ajajansa hallussa; minä olen häntä siihen neuvonut, siinä kaikki.

Kun Geneviève tuli ulos pienestä salista, jossa tätä keskustelua oli pidetty, hän kohtasi Felicien, joka kuiskasi hänen korvaansa:

— Minä olen hänet nähnyt, työstä palatessansa hän tuli minua vastaan.

— Ja mitä hän sanoi sinulle? kysyi tyttö ihastuneena.

— Minä puhuin ensiksi hänelle. Minä sanoin: Älkää käykö alakuloiseksi. Ottakaa mielilauseeksenne nämä kolme sanaa, jotka minä hänen puolestansa teille luettelen: "Toivoa, uskoa, luottaa." Silloin hän vastasi: "Sanokaa hänelle, että minä toivon ja pyrin tullakseni hänelle otolliseksi."

— Minäkin puolestani pyrin tulla hänelle otolliseksi, sanoi Geneviève ilosta säteillen.

XXIX.

Syksypuoleen rouva de Préal kovin rupesi huononemaan. Hän sairasti maksa-tautia, joka tuon tuostakin tuotti hänellä kovia kipuja. Geneviève hoiti häntä yöt päivät ja soi itselleen tuskin hetkeksikään lepoa. Felicien avulla hän koki vastustaa tautia kaikilla lääkärin määräämillä keinoilla ja huojentaa kipuja kaikilla, mitä hänen rakastava sydämensä ja naisellinen luontonsa suinkin osasi keksiä. Hän äkkäsi vähimmänkin viittauksen ja oli heti pystyssä, jos häntä kuinka hiljaa kutsuttiin, — ei yksikään taudinoire jäänyt häneltä huomaamatta, ja pienintäkin tuskaa hän hellällä huolella koetti lieventää.

Rouva de Préal ei olisi ottanut mitään vastaan muiden kuin Genevièven kädestä ja näkyi hänestä riippuvan ikäänkuin kipeä lapsi äidistään. Kun hän oli hiukan parempi, huoletti häntä Genevièven kalpeus, hänen unettomat yönsä sekä ylellinen rasituksensa; mutta kun kipu jälleen pääsi valloilleen, ei hän enää joutanut muuta muistamaan, kun pitää tyttärensä kädestä kiinni ja kuulla hänen äänensä kuiskaavan lohdutuksen sanoja. Kaikki, jotka näkivät Genevièven noin äitiänsä hoitelevan, ihmettelivät hänen ääretöntä rakkauttansa. Rouva de Chabrand yksin ajatteli hänestä pahaa.

Ainoastaan semmoisen ihmisen mieleen olisi niin ilkeä ajatus voinut johtua, jonka sydän oli elinkautisesta itsekkäisyydestä kovettunut.

Kun herra Bousquetkin muutamana päivänä ihmetteli Genevièven väsymätöntä uskollisuutta, sanoi rouva de Chabrand, ilkeästi nauraen:

— Niin, onhan hän uuttera perinnön hankkimisessa.

Rouva de Préalin suuret kivut sekä hänen vaarallinen tilansa olivat pelastaneet hänen tätinsä orjuudesta, ja hän oli kieltänyt rouva de Chabrandia tulemasta hänen kamariinsa. Tämä ei sinne pyrkinytkään, sillä hän ei mielellänsä nähnyt kenenkään kärsivän kipuja, koska hän vihasi kaikkea, mikä hänelle kuolemaa muistutti: kuitenkin loukkasi tämä kielto häntä suuresti ja joka kerta, kun hän näki Genevièven, viskeli hän hänelle joitakuita pisteleväisiä sanoja.

Kerta hän Genevièven kuullen sanoi herra Bousquetille:

— Joko rouva de Préal on haettanut asianajajansa… Sehän nyt olisi vähintä, mitä hän voisi tehdä, osoittaakseen kiitollisuuttaan noin hellästä rakkaudesta.

Geneviève ei heti ymmärtänyt noiden sanojen tarkoitusta, mutta niin pian kuin asia tuli hänelle selväksi, loi hän vanhaan rouvaan niin halveksivan katseen, että tämä tunsi itsensä varsin pieneksi tuon nuoren tytön rinnalla. Tämä nöyristyminen ei suinkaan lisännyt hänen rakkauttansa Genevièveen.

Eräänä päivänä, kun rouva de Préal tunsi itsensä hiukan paremmaksi, katsoi hän Genevièveen ja kysyi.

— Rakastatko häntä vieläkin?

Genevièven suuret, kyyneleiset silmät vastasivat hänelle selvemmin kuin mitkään sanat.

Rouva de Préal käänsi kasvonsa:

Kun hän sai kivultansa hiukan loma-aikaa, ajatteli hän lakkaamatta kasvattityttärensä tulevaisuutta. Mihinkähän lapsiparka joutuisikaan, jos häneltä äiti kuolisi?... Rouva de Préalilla ei ollut sen likeisempää sukulaista kuin rouva Chabrand, mutta ajatellessaan, että hänen täytyisi jättää Geneviève tämän haltuun, häntä alkoi värisyttää. Oi, jospa Jumala Genevièven tähden vieläkin soisi hänelle hiukan elonaikaa! Nähtyänsä kuoleman niin läheltä, hän oli saanut peräti toisen käsityksen elämästäkin.

Geneviève ei vähintäkään arvannut äitinsä ajatuksia; hänellä ei ollut muuta mielessä kuin sairaan kärsimykset, ja hän rukoili, että Jumala vielä antaisi hänen elää, jotta tyttärensä saisi tuottaa hänelle niin suurta iloa, kuin suinkin voisi, sillä kuten kaikki helläsydämiset ihmiset, hänkin nuhteli itseänsä, että ei ollut häntä kylliksi rakastanut, sekä tunsi, ettei hän siinä vähässä ajassa, kuin hänen äidillänsä vielä oli elettävänä, voisi kyllin rakkauttansa osoittaa. Hän ei enää laskenut tuntia eikä päiviä, ei hän tuntenut väsymystä eikä vaivoja; hän ajatteli yhä vaan äitiänsä, ja tuskinpa hän muisti Jacquesiakaan, joka kuitenkin hänen sydämensä perimmässä pohjukassa aina oli läsnä.

Joulukuun keskipuoleen kävi tauti yhä ankarammaksi. Kaksi päivää ja kaksi yötä seisoi Geneviève äitinsä vuoteen ääressä, väliin hänen tuskiansa lievittääksensä, nostaen häntä istumaan, toisinaan pyyhkien hänen otsastaan kalman hikeä tahi kuiskaten hänen korvaansa jonkun hellän sanan. Jos sairas sai hiukan lepoa tahi kävi uneen, pysyi Geneviève vaikka kuinka väsyttävässä asemassa,

ennenkuin liikunnollansa olisi häntä häirinnyt. Hiljaisella äänellä Felicie rukoili häntä menemään hetkeksi levolle; toinen ei ottanut tätä pyyntöä korviinsakaan.

Kolmannen päivän aamupuoleen hän säikähti, kun näki, minkä hävityksen yhden yön kuolemantuska oli sairaan kasvoissa matkaan saattanut. Hämmästyneenä Felicie oli jäänyt sängyn jalkopäähän seisomaan.

Avaamatta silmiään, rupesi rouva de Préal yht'äkkiä puhumaan:

— Täytyy tuottaa hänet tänne heti paikalla, sanoi hän heikommalla äänellä.

Hän oli tuskin ennättänyt lausua nämä sanat, ennenkuin Felicie jo riensi ulos huoneesta.

— Kuka täytyi tuottaa, rakas äiti? kysyi Geneviève.

— Asian-ajaja, lapseni… Nyt on vielä aikaa.

— Ei, ei rakas äiti! Älkää tuommoista murehtiko… Sanokaa vaan, että te annatte minulle anteeksi, kun olen tehnyt teidän tahtoanne vastaan ja siunatkaa meitä.

Mutta sairas oli jälleen mennyt horroksiin. Geneviève pysyi liikkumattomana hänen vuoteensa ääressä, vaikka suonenveto teki hänen asemansa sietämättömän hankalaksi. Hänen sydämensä oli täynnä tuskaa. Herättäisikö hän kuolevaista, saadakseen kuulla tuon sanan, joka oli pyhittävä hänen rakkauttansa ja tulisi olemaan siunauksena hänen tulevaisuudellensakin?… Ei, se olisi itsekkäisyyttä… täytyi jättää hänet rauhaan, koska hän ei näyttänyt kärsivän, ja vähinkin liikutus voisi matkaan saattaa muutoksen.

Tällä tavalla kului kokonainen tunti. Tuon tuostakin rouva de Préal hiukan liikahti ja avasi puoleksi silmiään, mutta sitte hän jälleen vaipui tunnottomuuteensa.

Geneviève ei kääntänyt silmiänsä noista kalvan kalpeista kasvoista, jotka muuttuivat yhä jäykemmiksi. Hänen kyyneleensä valuivat tuolle vahankarvaiselle otsalle, eivätkä nuo kangistuneet kasvot siitä enää vavahdelleet.

Ovi aukeni; kaksi henkilöä astui sisään Ajatuksiinsa vaipuneena Geneviève ei kääntänyt päätänsäkään; mutta kun hän nosti silmänsä, näki hän Jacquesin seisovan vuoteen jalkopäässä. Sitä hän tuskin ihmettelikään… Olihan luonnollista, että Jacques tämmöisenä hetkenä oli häntä läsnä! Ei kumpikaan heistä sanaakaan virkkanut, heidän silmänsä olivat luotuina kuolevaan.

Vihdoin hän hiukan liikahti.

— Joko hän on täällä? kysyi hän.

— Ei, äitikulta, vastasi Geneviève hiljaisella, mutta kuitenkin aivan selvällä äänellä, ei asian-ajaja ole täällä. Mutta se onkin tarpeetonta, älkää nyt, rakas äiti, huoliko sitä ajatella. Jacques Marceau on täällä. Äiti, sanokaa, että siunaatte meitä.

Rouva de Préal avasi silmänsä ja katsoi ympärillensä. Epäilemättä olivat hänen silmänsä jo käyneet himmeiksi, sillä hän ei näyttänyt mitään tietävän. Geneviève viittasi Jacquesille lähestymään, ja tämä laski polvillensa hänen viereensä.

— Äiti, kysyi Geneviève, näettekö hänen?

— Näen, vastasi kuolevainen, minä näen teidät molemmat, lapseni.

— Siunatkaa meitä, äiti.

Rouva de Préal ojensi kätensä ja laski sen Jacquesin kädelle; sitte hän sanoi:

— Minä annan hänet teille.

Tämä voimain ponnistus uuvutti häntä vallan; mutta hetken kuluttua hän näkyi jotakuta etsivän ja mumisi:

— Asian-ajaja… mutta se on jo myöhäistä!

Geneviève kumartui häneen:

— Äiti, rakas äiti!…

Rouva de Préal katsoi häntä, hymyili ja hyväili hänen kättänsä; sitte hän painoi silmänsä umpeen, eikä enää niitä avannut.

Kun Geneviève ymmärsi, että kaikki oli loppunut, lankesi hän polvillensa vuoteen viereen ja itki katkerasti. Jacques antoi hänen kauan itkeä; sitte hän sanaakaan lausumatta hellästi veti hänet rintaansa vasten.